

TANITIM - ELEŞTİRİ / REVIEWS

Kitap Tanıtımı / Book Review

SALT Galata ve SALT Araştırma

SALT Galata and SALT Araştırma

Garanti Bankası'nın 2011 yılına kadar, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi, Garanti Platform ve Garanti Galerisi isimli üç ayrı kültür kurumu vardı. Bu kurumlar sırasıyla tarih, sanat ve mimari alanlarında hizmet veriyorlardı. Banka, kültür kurumlarını 2011 yılında tek çatı altında toplayarak, bu yeni ve dinamik kuruma Türkçede "mutlak" anlamına gelen SALT adını verdi. SALT'ın SALT Galata, SALT Beyoğlu ve SALT Ulus isimlerinde üç ayrı binası bulunmaktadır. Bu üç binada da sergiler düzenlenir, yurt dışından konuklar çağırılarak mimari, güncel sanat ve tarihi konularda toplantılar yapılır, filmler gösterilir, forumlar oluşturulur... Ancak SALT Galata, içerisinde Osmanlı Bankası Müzesi'ni ve koleksiyonları açısından hiç de mütevazı olmayan bir bilgi merkezini barındırır; bu da onu diğer iki binadan bir, iki adım öne çıkarır.

SALT Galata'nın içerisindeki bilgi merkezinin ismi SALT Araştırma'dır. SALT Araştırma'nın yukarıda adı geçen üç kurumun koleksiyonlarının birleştirilmesiyle kurulmuş; tarih, mimarlık ve güncel sanat konulu kütüphanesi vardır. Bu kütüphanenin koleksiyonunu 45.000'i aşkın kitap ve 60.000'i aşkın süreli yayın oluşturmaktadır. Kütüphane, içerisinde başta Türkçe, Osmanlıca, Fransızca ve İngilizce olmak üzere çeşitli dillerde basılı ve nadir eser barındırır. Kütüphane koleksiyonun en ilgi çekici parçalarından biri, tarihçilere mikro düzeyde araştırma olanağı sağlayan Annuaire Oriental/Şark Ticaret Yıllıkları'dır.

Her geçen gün genişletilen koleksiyona www.saltresearch.org adresinden arama yaparak ulaşılabilir. SALT araştırma konuklarına çok rahat bir araştırma mekanı sağlamakla beraber, kitap ödünç vermemektedir. Tüm koleksiyondan koşulsuz yararlanabilen araştırmacılara, fotokopi, dijital görüntü kopyası verme gibi hizmetler ücretsiz sağlanmaktadır. SALT Araştırma, Pazar ve Pazartesi günleri hariç haftanın beş günü açıktır. Salı – Cumartesi günleri, 10.00-20.00 saatleri arasında SALT Araştırma'dan isteyen herkes ücretsiz yararlanabilir.

SALT Araştırma'nın arşivi ise bir buçuk milyondan fazla dijital görüntüye ve yüz binden fazla katalog kaydına sahiptir. Bu arşivi önemli kılan özelliklerinden birisi de 1863 yılında kurulan; uzun yıllar Osmanlı İmparatorluğu'nun resmi bankası ve haznedarı olarak görev yapan Osmanlı Bankası'nın, nâm-ı diğer Bank-ı Osmanî-i

Şahane'nin, arşivini muhafaza etmesidir. Osmanlı Bankası'na ait personel fotoğrafları, hisse senetleri, banknotlar, tanıtım belgeleri gayr-ı menkul dosyaları araştırmacıya açıktır. SALT Araştırma, banka arşivinin yanı sıra, Sedat Hakkı Eldem, Ali Saim Ülgen gibi ünlü mimarların; Dünya Kiliseler Birliği, İtalyan Büyükelçiliği, Saint Peter ve Saint Paul Kilisesi gibi kurumların; Ahmet Öktem, Cengiz Çekil gibi ünlü sanatçıların belgelerini de dijitalleştirip, kataloglayarak araştırmacıların kullanımına sunmuştur. Arşiv gerek satın alma gerekse bağış yoluyla koleksiyonlarını zenginleştirmeye devam etmektedir. SALT Araştırma'nın arşivi dijital ve onlinedir. İsteyen herkes kurumun internet adresinden kelime ve koleksiyon bazında arama yaparak istediği malzemeyi görüntüleyebilir, bilgisayarına indirebilir. Dijital malzemelerin yüksek çözünürlüklü kopyasını almak isteyen araştırmacıların bir önceki paragrafta yer alan hizmet saatlerinde binaya uğramaları önerilir.

SALT Galata'yı diğer SALT binalarından farklı kılan en önemli özelliklerinden birisi, binanın alt katında bulunan Osmanlı Bankası Müzesi'dir. Müzedeki en dikkat çekici malzemelerin başında Kraliçe Viktorya'nın fermanı gelir. 1930'lara uzanan ve dönemin devlet arşivlerine alternatif teşkil eden Osmanlı Bankası Arşivleri'ni eksen alan müze; bankanın, Osmanlı İmparatorluğu'nun merkez bankası, emisyon bankası ve hazinedarı olarak görev yaptığı dönemin kapılarını açmaktadır. Osmanlı Bankası Müzesi Pazartesi günleri hariç, haftanın altı günü; Salı-Cumartesi 12.00-20.00, Pazar günü ise 12.00-18.00 saatleri arasında her kesimden araştırmacıya ücretsiz hizmet verir.

SALT Galata'nın sadece binası bile insanı etkilemek için yeterlidir. 1890 yılında inşa edilen 2000'li yıllara kadar Osmanlı Bankasına ev sahipliği yapmış bu görkemli binanın mimarı, dönemin önde gelen mimarlarından Alexandre Vallauray'dir. Bugün bu binanın, banka olmanın çok ötesinde farklı amaçlarla kullanılması, SALT Galata'yı gezerken hoş sürprizlerle karşılaşmamıza neden olmaktadır. Örneğin müzenin sergi alanlarından birkaçı aslında para kasasıdır. Kütüphanede de nadir eserler, kütüphanenin tam ortasında bulunan para kasasında saklanmaktadır. Bunun sebebi kütüphane mekanının zamanında banka şubesi kullanımı için tasarlanmış olmasıdır. Ancak bugün bina Robinson Kitav evinin bir şubesini, bir kafeyi ve restoranı da araştırmacısını düşünerek misafir etmektedir.

SALT Galata, İstanbul'un Karaköy Semti'ne bulunan Bankalar Caddesi'nde 11 numarada araştırmacısını ve sergi tutkunu misafirlerini beklemektedir. Ayrıca İstanbullular için bina kocaman camlarıyla büyüleyici Haliç manzarasını nefis kahve kokuları eşliğinde seyretmek imkanı vermektedir.

Elif YILMAZ

*Marmara Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi
elif.yilmaz@marmara.edu.tr*